

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

קז.

עין משפט
נר מצוה

(א) [סנהדרין ג:];
(ב) שבעות מב: ב"מ ג. ה.
כמויות ית. גיטין נא.
(ג) ב"מ ה: זת, (ד) [שמות
כג, (ה) ו'ל טו: וכמוסא
שס במו"ק ד"ה ומודה ר"י].

עירוב פרוש. פסוק שהוא מפרשה אחרת נמערב צו שאינו
מקומו דהאי כי הוא זה גאס כסף תלויה^(א) הוה ליה למכתביה דהתם
קאי דאלו בהך פרשתא דפקדון בלא הודאה במקלמ' ממי: ומאי
שנא מלוה. דעקריין לקרא מדוכתיה ומוקמיין ליה עלה: כדרבנא
דאמר רבא. אין אדם מעז פניו
בפני זה שעושה לו טובה הלכך היאכ
דכפר הכל פטור משבועה דלי לאו
קושטא בדהיא לא הוה מני למכפר
ציה והיכא דמודה מקלמ' בכולה בעי
למכפריה והא ללא כפריה משום
דאין אדם מעז: אכל פקדון. דאין
כאן טובה: מעז ומעז. הלכך אפי' כפר
בכוליה רמיא רחמנא שבועה עליה:
זריבין

עירוב פרוש כתוב כאן וכי בתיב יבי
הוא זה אמלוח הוא דבתיב ומאי שנא מלוה
כדרבא^(ב) דאמר רבה מפני מה אמרה תורה
מודה במקצת הטענה ישבע חוקה אין אדם
מעז פניו בעל חובו והאי בכולי בעי
דנכפריה והאי דלא כפריה משום דאין אדם
מעז פניו ובכולי בעי דלודי ליה והאי דכפר
ליה במקצת סבר אי מודינא ליה בכוליה
תבע לי בכוליה אישתמוש לי מיהא השתא אדהו לי וזוי ופרענא הלכך רמא
רחמנא שבועה עילויה כי היכי דלודי ליה בכוליה וגבי מלוה הוא דאיכא
למומר הכי אבל גבי פקדון מעז ומעז^(ג) תני רמי בר חמא ארבעה שומרין
צריבין

עירוב פרוש כתוב כאן וכי בתיב כי הוא זה אמלוח הוא
דבתיב. פי' בקונ' דפסוק זה דכי הוא זה מפרשה אחרת
דזואס כסף תלוה את עמי הוה ליה למיכתב דהתם קאי דלי בהך
פרשתא דפקדון בלא הודאה במקלמ' נמי ממיז טעמא דעקריין
ליה מדוכתא כדמסיק ומ"ש מלוה
כדרבנא דאין אדם מעז פניו לכן
כופר הכל פטור אכל פקדון שלא
עשה לו טובה מעז ומעז הלכך אפי'
כופר הכל מיז וקשה דזריב סנהדרין
(דף ג: וס) משמע דאפילו למ"ד
עירוב פרוש כתוב כאן לא עקריין
ליה לגמרי מפקדון לענין שלשה
ומומחין ומיהו יש לדמות דלענין
מודה מקלמ' דאיכא טעמא עקריין
ליה מפקדון לגמרי אכל לענין שלשה
ומומחין דליכא טעמא קאי אתרוייהו
אכל קשה דבפירי השואל (ב"מ דף טז):
גזי הא דמוקי מתימין דהתם כשיש
עסק שבועה ציניהס ומוקי רישא

קנב א מיי פ"א מהל'
טוען ומטען ה' א'
סמך עשין סה טו"ע ח"מ
סי פי סף ע"ק ח: :

מוסף רש"י

עירוב פרוש כתוב כאן. וכל פרשיות הכתובות באלה המשפטים מעורבות הן, שיש מקרא כתוב בפרשה זו שאינו יכול לעמוד בה, אלא מפרשה אחרת הוא, כגון אשר יאמר כי הוא זה, דלפיכך מנייה מודה במקלמ' הטענה ישבע כי, שכתב בשומר מנא, לאו שומר מנא קאי, דשומרין אפי' שלא הודו במקלמ' הודאה לישבע, הודאה מקלמ' הטענה אכפרת לאס כסף מלוה קאי, דהתם הוא דבעיין הודאה במקלמ', ואי לא מודה בלום חוקה אס טענת הטובע אמר לא הוה יכול זה להעז פניו נגדו ולומר לא הלויתני, הלכך אפילו שבועה לא בעי, אכל פקדון ליתכא גמילות חסדים מעז פניו וכופר הכל בעי שבועה (סנהדרין ג.). מפני מה אמרה תורה מודה במקלמ' הטענה ישבע. ולא חשבו ממש אביה לפטור שלא כפר בטלו (ב"מ ג.). חזקה אין אדם מעז פניו. לכפר את הכל, הלכך בעייל הודאת המקלמ' אינו נאמן על השאר, דהאי בכוליה בעי דלכפריה כי (ג' טו: ר). ובכולי בעי דלודי ליה. וכי ממלא לא נשבעתא אשארף, דמינו דחסד אמנותא חסוד נמי אשבעתא, אמנותא לא חסוד מדלא כפריה בטליה, דהאי כי אודי בפלגא בכוליה נמי בעי דלודי והאי דלא אודי ליה לאו דדעמו למיגולה, אלא אישתמושו אישתמושו לתחיי השמא (טו: ט). לפי שברצונו היה מודה בטלו אלא שאין צדו לפרוע וסבר דעדי לי וזוי ופרענא ליה (ב"מ ג.).

תורה אור השלם

1. על כל דבר פשע על שור על המור על פל אבדה על שלמה על כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים יבא דבר שניהם אשר ירשיעו אלהים ישלם שנים לקרעה: שמות כב ח

רבינו הגנאל

עירוב פרוש כתוב כאן וכי בתיב כי הוא זה אמלוח הוא דבתיב. פי' פרושיו הללו מעורבות הן וכי כתיב הוא קרא אדם כסף תלוה את עמי את העני עמך אשר יאמר כי הוא שטענתה עלי זה הוא לא תהיה לו כנושה כאילו התם כתיב דהתם ציניה, ואמרין ומאי שנא בין מלוה לפקדון, ופרקיין חזקה אין אדם מעז פניו בפני בעל חובו כי נמצא משלם ידע תחת טובה תחת החסד שבטלו והלוחו ממונו כפר בו, אבל הפקדון שאינו כן מעז ומעז, לפיכך אפי' שאינו מודה במקלמ' חייב. וקיימא לן כו' חיה בר יוסף ודלא כו' חיה בר אבה אמר ר' יוחנן.

בתרמי וסיפא בתלמ משמע דלא ממיז שבועה אלא א"כ יש חדא דקמודה והתם כרבי חייא בר יוסף דקאמר בתר הכי ולרמי בר חמא אלמא דלא ממיז רבי חייא בר יוסף בלא הודאה מקלמ' אלמא לא עקר לגמרי כי הוא זה מפקדון ועוד דכמה משניות משמע דלא מתימין בפקדון אלא במודה מקלמ' כי היא דשבעות (דף טו: וס) ובהנימין (גיטין דף נא. וס) גזי שני כיון קשורים מלמא לי דמתימין מודה מקלמ' ופטריין כופר הכל אע"ג שלא עשה לו שום טובה וצפרק שני דכמות שני (דף יח. וס) ובשבעות היינים (שבעות דף טג). פטריין מנה לאצריך צדי והאכלתיו פרס בזמו דאי בעי כופר הכל משום דבזמו מעז ולפירוש הקונטרס אדרבה כופר הכל ה"ל לחיובי התם וכן בפ"ק דב"מ (דף ד:) דשבעתא דהילך גזי סלעין דנרין ומפרש ר"ת דה"ק דכי כתיב כי הוא זה אמלוח נמי הוא דכתיב דבעיין הודאה כהדי שבועה דכפריה והכי נמי בעיין הודאה כהדי שבועה דנאנסו אכל כפריה לא בעיין בזהיא דנאנסו וצאותו ענין דקאי כי הוא זה אמלוח קאי נמי אפקדון וכי היכי דמלוה ממיז אשמי פרות לחוד חדא דהודאה וחדא דכפריה ממיז נמי אפקדון אשמי פרות חדא דהודאה וחדא דנאנסו אכל רבי חייא בר אבא ורמי בר חמא בעו שלש פרות חדא דהודאה וחדא דכפריה וחדא דנאנסו דכי הוא זה אפקדון דוקא כתיב ולא אמלוח והא דבעיא כפריה והודאה במלוה שמה במה מלינו ילפינן מפקדון אע"ג דלענין שלשה ומומחין לא ילפינן מלוה מפקדון במסכת סנהדרין (דף ג: וס) למאן דלית ליה עירוב פרוש לענין מודה מקלמ' מסתבר למילף טפי הוא הדין דכפריה ומיז ממיז כפריה וחדא חדא דנאנסו אכל כופר הכל כי הוא זה לא ממיז דהכי משמע ליה פשטיה דקרא לאצרכי כי הוא זה כהדי נאנסו ולא נאנסו כהדי כי הוא זה אכל כופר הכל פטור לכ"ע בכל מקום אפילו במקום שיכול להעז דגזירת הכתוב הוא כי הוא זה דוקא ולא כופר הכל והא דקאמר מ"ש מלוה מפרש ר"ת מאי טעמא דמלוה פירוש [מאין] טעמא דמודה מקלמ' חייב ולא מהימן בזמו דאי בעי כפר הכל והוי כי ההוא דסוף כל הנשבעין (שבעות דף מה:) גזי נשבעין שלא בטענה דקאמר מאי שנא הני ופירוש מאי טעמא דהני ומה שכתוב בספריים גזי מלוה הוא דאיכא למימר הכי אכל בפקדון מעז ומעז לא גריס ליה רבינו תם ובספריים ישנים ליתא והא דאמר בסוף המוכר את הבית (ב"ב דף טו: ע.) גזי המפקיד אכל חצירו בשטר אילו אמר נאנסו לאו שבועה בעי דמשמע דנאנסו לחוד בלא הודאה כלל ממיז שבועה אור"ת דהיא שבועה דרבנן שנתקנה קודם שבועת היסח כי הנהו דפרק הכותב (כתובות דף טו:) הפוגמת כתובתה ואיך דסבר רמי בר חמא שבועה דאורייתא ומסיק אלא מדרבנן והא דתנן בפרק השואל (ב"מ דף טו:) זה אומר שאלוה זה אומר שכורה ישבע ופריך בגמרא ואמאי מה שטענו לא הודאה לו והך פירכא ליתא אליבא דרב נחמן דמוקמא התם מתני' אליבא כשיש עסק שבועה ציניהס ורישא בתרמי וסיפא בתלמ או רישא בתלמ וסיפא בארבע יש כאן מה שטענו הודאה לו אלא לרב הונא ורב יהודה פריך דליכא אלא הך דשאלה ושכירות ומשני ע"י גלגול כדרבנא מתה היא שבועה נמי מדרבנן דמדאורייתא לא ממיז כיון דאין כאן הודאה ומיהו זין לפ"ה וצין לפ"י ר"ת קשה מהא דאמרין בפ' כל הנשבעין (שבעות דף מה:) דאם שכרו בלא עדים מתוך שיכול לומר לא שכרתין מעולם יכול לומר שכרתין ונתמי לך שכרך ופריך אלא שבועת שומרים דחייב רחמנא היכי משכחת לה מתוך שיכול לומר להד"ס יכול לומר נאנסו והשתא לפירוש ר"ת איהיא קאי אי אהיא דהודאה קאי אי אמר לא היו דברים מעולם א"כ היה כופר הכל ואין זה מגו דאל"כ ליפרוך אכל מודה מקלמ' דליפטור בזמו דאי בעי כופר הכל ואי אהיא דנאנסו קאי כי קאמר נמי להד"ס ממיז שבועה כיון דאיכא כפירה והודאה ולפי' הקונטרס נמי דליכא הודאה כי אמר אהיא דנאנסו נמי להד"ס ממיז שבועה דהא ממיז שבועה בפקדון אכופר הכל ואי הוה אמריין דלרבי יוחנן ולרמי בר חמא לא ממיז אפקדון אכפירה והודאה בלא נאנסו הוה יחא דפריך לה התם אכל לא יתכן כלל דע"כ על כפירה והודאה לחוד ממיז אפילו אפקדון כדמוכח במשניות טובא בזהיא דסלע הלויתני ומנורה ועשר גפנים ואע"ג דמוקמינן מתימין דהשואל ב כמה פרות אע"ג דלא מתני במתני' הנהו לא מסתבר לאוקמי הכי וכן בהלואה דילפינן מפקדון גזי סלעים דנריים ובשבעות גזי סלע הלויתין ונראה כפירוש ריב"ז דמפרש כי כתיב כי הוא זה אמלוח הוא דכתיב והלכך בפקדון נמי לא מוקמינן ליה אלא בטענה דשייכא במלוה דהיינו ככפירה והודאה אכל טענה נאנסו לא והכי קאמר מאי שנא טענה דשייכא במלוה מטענת נאנסו ומסיק כדרבנא וגזי מלוה הוא דאיכא למימר הכי כלומר בטענה דשייכא במלוה כגון כפירה והודאה דאין מעז פניו לכפור במידי דידע בה חצריה אכל בפקדון כלומר טענה דשייכא בפקדון כגון נאנסו דלא ידע בה חצריה מעז ומעז וממיז בלא הודאה דאם כופר הכל היה פטור במקלמ' נמי יפטור בזמו דאי בעי כפר הכל ומיהו בטענות כפירה אפילו במקום שיכול להעז פטור דגזירת הכתוב היא והשתא יחא היא היא דכל הנשבעין דקאמר מתוך שיכול לומר להד"ס יכול לומר נאנסו אע"ג דאין לגמרי דהאי חסוד העזה והאי לא חסוד דבהאי ידע ובהאי לא ידע מכל מקום מדמה ליה למגו דלעיל דההוא נמי לאו מגו הוא דניחא ליה למימר טפי שכרתין ונתמי לך שכרך דחוסבו טועה משום דטרוד בפועלו ולא כמשקר במוזד ממאי דניחא לא שכרתין מעולם דליכא למיתלי בטרוד בפועלו והיא דח"ה (ב"ב דף לו:) גזי הנהו עזי דאכלי חושלי בנהרדעא שיכול לטעון עד כדי דמיהס בזמו שיכול לומר לקוחים הן צדי ובפ"ב דכתובות (דף טו: יח) גזי שדה זה של אצריך היא ולקחתיו ממנו דאפילו טענו הבן שהיה של אציו אלא שאין לו עדים מהימן לומר לקחתיו בזמו שיכול לומר לא היה של אצריך מעולם אע"ג דבהאי ידע ובהאי לא ידע לא דמי למידי דכפירה דלכפור דהאי אינו מעז במידי דידע בה חצריה והנהו דהתם לאו מידי דכפירה נינהו ומיהו היא דהשואל קשה לפירוש דמשמע דר' חייא צ"ר יוסף נמי בעי הודאה כהדי נאנסו דמוקי רישא בתרמי וסיפא בתלמ' אס לא נאמר סוגיא דהתם לא כ"י חייא בר אבא ולא כ"י חייא צ"ר יוסף וא"ת למאן דבעי שלש פרות ליפטריה בזמו דאי בעי אמר נאנסו אהיא דכפירה וי"ל כגון דהיא דכפירה קמן וא"ת דליפטריה בזמו דאי בעי מודה בה ואהיא דטען דמתה בפשיעה יכפור וצאידך נאנסה דהשתא ה"ל בזהיא דמודה בה הילך ופטור משבועה לאו פירכא היא דאם הילך הוא א"כ ה"ל כופר הכל ואין אדם מעז אי נמי כגון דהיא דקיימא קמן עדיפא ואין רוצה להודות בה ואין להקשות יחא נאמן בזמו דאי בעי אמר להד"ס נמי אהיא דנאנסו דבריש כל הנשבעים (שבעות דף מה:) משני לה דלפקיד ליה בשטר: חזקה אין אדם מעז: